

მზია წერეთელი

პროფესორი, განათლების ფსიქოლოგიის ინსტიტუტი, ფსიქოლოგიისა და განათლების მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სპეციალური საჭიროების მქონე სტუდენტები საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში: სასწავლო გარემოს შეფასება

კვლევის მიზანია წარმოაჩინოს სპეციალური საჭიროების მქონე და ასეთის არ მქონე სტუდენტების ჯგუფების შედარებითი სურათი სწავლის, სასწავლო გარემოს, აგრეთვე, სწავლითა და აკადემიური მიღწევებით სტუდენტთა კმაყოფილების თვალსაზრისით.

კვლევა ეყრდნობა ევროსტუდენტი 8-ის საქართველოს ეროვნული კვლევის მონაცემთა ბაზას. კვლევის ინსტრუმენტს წარმოადგენდა ევროსტუდენტი 8-ის სტანდარტული თვითანგარიშის კითხვარს, რომლის ადმინისტრირებაც განხორციელდა ონლაინ 2021 წლის გაზაფხულის სემესტრში საქართველოს სხვადასხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებაში. კვლევის შერჩევისთვის გამოყენებულია 3207 ბაკალავრიატის სტუდენტის მონაცემები (1743 ქალი და 1464 კაცი), რომელთაგანაც 763 სტუდენტმა (490 ქალი და 272 კაცი) აღნიშნა სპეციალური საჭიროებების ქონა

მონაცემები დამუშავდა SPSS-23 სტატისტიკური პროგრამით.

კვლევის შედეგად გამოვლინდა საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში არსებული ტენდენციები, კერძოდ, სპეციალური საჭიროების მქონე სტუდენტები ასეთის არ მქონე სტუდენტებისგან განსხვავებით, გაცილებით უფრო ნაკლებ მოტივაციას და სასარგებლო უკუკავშირს იღებენ ლექტორებისგან; უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება ნაკლებად ზრუნავს მათ აკადემიურ წარმატებასა და სოციალურ ინტეგრაციაზე; დაწესებულებასთან მათი მიკუთვნებულობისა და იდენტობის განცდა მცირეა. სპეციალური საჭიროების მქონე სტუდენტების უმეტესობა საკუთარ აკადემიურ მიღწევებს სხვა სტუდენტების მსგავსად აფასებს, თუმცა ისინი ადგილობრივ და საერთაშორისო შრომის ბაზარზე დასაქმების ნაკლებ შესაძლებლობას ხედავენ.

მნიშვნელოვანი განსხვავებაა სპეციალური საჭიროების მქონე და არ მქონე სტუდენტების სასწავლო პროგრამით კმაყოფილებისა და ბედნიერების დონის მიხედვით, კერძოდ, სპეციალური საჭიროების მქონე სტუდენტებში სასწავლო პროგრამით კმაყოფილი და ბედნიერი სტუდენტების წილი მცირეა.

კვლევამ გამოავლინა, რომ სპეციალური საჭიროების მქონე სტუდენტები უფრო ხშირად გრძნობენ თავს იზოლირებულად როგორც კურსელებისა და მეგობრებისაგან, ასევე ლექტორებისა და ადმინისტრაციისგან, ვიდრე სპეციალური საჭიროების არ მქონე სტუდენტები.

აღსანიშნავია ისიც, რომ საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში, ზოგადად, საკმაოდ მცირეა სტუდენტთა დისკრიმინაცია ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო, თუმცა, ასეთი გამოცდილების მქონე სტუდენტების წილი გაცილებით უფრო დიდია სპეციალური საჭიროების მქონე სტუდენტებში, ვიდრე სპეციალური საჭიროების არ მქონე სტუდენტებში.

კვლევის მიგნებები საინტერესო პლატფორმას ქმნის შემდგომი კვლევებისთვის ინკლუზიური განათლების მიმართულებით. კვლევის შედეგები, ასევე, საინტერესოა უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სწავლის პოლიტიკის განვითარებისათვის.

საკვანძო სიტყვები: სპეციალური საჭიროების მქონე სტუდენტი, ჯანმრთელობის გრძელვადიანი პრობლემები, ევროსტუდენტი, სასწავლო გარემო, დისკრიმინაცია.

Mzia Tsereteli, Professor, Institute of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Educational sciences
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Students with Special Education Needs in Georgian Higher Educational Institutions: The Assessment of the Learning Environment

The goal of the study is to compare the educational environment between students with special educational needs and those without. The study will also compare how these students differ in their satisfaction level of learning and academic achievement. This work uses Georgia's national data from Eurostudent 8 database. The research instrument is the Eurostudent 8 standard self-reported questionnaire; the questionnaire was administered online during the summer of 2021 within higher education institutions of Georgia. The study uses data from 3207 Bachelor's students (1743 female, 1464 male); of these students, 863 noted they had special needs (long-term health problems or impairments).

The data were analyzed using SPSS-23 statistical software.

The study illustrated several concerning trends within Georgian higher educational institutions. Specifically, students with special educational needs experience significantly less motivation and helpful feedback from lecturers compared to students without special educational needs. Higher education institutions support their academic success and social integration less. There's a marked difference between students with special educational needs and those without, when it comes to satisfaction with educational programs and happiness level; the students with special educational needs tend to be less satisfied and less happy.

The study also showed that compared with students without special educational needs students with special educational needs, oftentimes feel more isolated both from other students, as well as lecturers and administration at their higher institution.

It's notable that generally Georgian higher educational institutions have little discrimination when it comes to one's health conditions, though the number of such cases is significantly higher for students with special educational needs, compared to those without.

The findings of the study provide an interesting platform for further research in the context of inclusive education, as well as for the development of educational policy in higher educational institutions.

Keywords: Students with impairments, long-term health problems, Eurostudent, Learning environment, discrimination.